

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Зимовець О. А. Склад професійних умінь майбутніх учителів гуманітарних дисциплін на початку ХХІ століття (на прикладі підготовки вчителів іноземних мов) // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка, Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2009. – № 43. – С. 150–156.
5. Зимовець О. А. Інтегровані спецкурси з використанням інформаційно-комунікаційних технологій як засіб формування професійних умінь майбутніх учителів гуманітарних дисциплін // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2012. – № 66 – С. 146–151.
6. Ключко А. О. Інтегрований підхід як сучасна форма організації навчального процесу // Science and Education a New Dimension. – Vol. 1. February 2013. – С. 85–87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/klochko_a_integrated_approach_as_a_modern_form_of_learning_process.pdf.
7. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 112 с.
8. Лунячек В. Е. Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки у вищій школі / В. Е. Лунячек // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 1. – С. 155–162. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pubupr_2013_1_27.pdf.
9. Сластенин В. А. и др. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; Под ред. В.А. Сластенина. – М.: Издательский центр “Академия”, 2002. – 576 с.
10. Словник української мови в 11 томах. Академічний тлумачний словник (1970-1980). – Том 6, 1975. – С. 521 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/pidkhd>
11. Словник української мови в 11 томах. Академічний тлумачний словник (1970-1980). – Том 4, 1973. – С. 35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/integracija>
12. Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності: Навчальний посібник: Вид. 2-ге, допов. / Д. В. Чернілевський, О. Є. Антонова, Л. В. Барановська, О. В. Вознюк, О. А. Дубасенюк, В. І. Зазарченко, І. М. Козловська, Ю. М. Козловський, К. О. Кольченко, М. І. Лазарєв, Г. Ф. Нікуліна, В. О. Подоляк, Л. В. Сліпчишина, О. В. Столяренко, М. І. Томчук, В. В. Шевченко, Н. В. Якса/ За ред. професора Д. В. Чернілевського. – Вінниця: Вид-во АМСКП. – 484 с.

The article deals with the theoretical aspects of forming professional skills of prospective teachers of the Humanities in the system of professional training. The author specifies the types of humanitarian teachers' professional skills in the Information Society and grounds methodological approaches to their forming such as system and synergistic approach, personality- and activity-based approach, competence approach, technological approach and integrated approach.

Key words: *methodological approaches, professional skills, the Humanities, prospective teachers, professional training, Information Society.*

УДК 37.02:372.8.(477)
ББК 88 р

Олена Гомонюк

ВУЗІВСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ – СКЛАДОВА ЧАСТИНА ОСВІТНЬОЇ ПІДСИСТЕМИ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ

Сучасна ситуація стимулює фахівців соціономічної сфери (педагогів, психологів, менеджерів, юристів) до переходу від адаптивної форми активності, орієнтованої на сьогоднішнє, до креативної, зорієнтованої на майбутнє. Вузівські технології є складовою частиною освітньої підсистеми становлення й розвитку загальнокультурної компе-

тентності майбутнього фахівця. Вони сприяють первісному створенню професійно-ціннісної бази оволодіння професією, поступовому становленню теоретичної й практичної готовності й можливості здійснювати професійну діяльність. Особливостям використання технологій розвитку загальнокультурної компетентності майбутнього фахівця соціономічної сфери як складової професійно-педагогічної культури присвячена наша стаття.

Ключові слова: технології, загальнокультурна компетентність, фахівець соціономічної сфери.

Постановка проблеми. Сучасна державна політика в галузі вищої педагогічної освіти спрямована на реалізацію основних положень компетентнісного підходу до підготовки фахівців. Але досягнення високого рівня компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери залежить від якості їхньої підготовки, тому що вивчення й засвоєння студентами засад професійно-педагогічної культури, зокрема, її складової – загальнокультурної компетентності – буде сприяти особистісному духовно-моральному зростанню студентів, розвитку їхніх педагогічних та культурологічних здібностей у теоретичному й практичному плані.

Аналіз останніх публікацій. Проблема компетентності одержала свій розвиток в контексті різних досліджень педагогів і психологів: з позицій цілісності розвитку особистості та суспільства (Б. Ананьєв, В. Афанасьєв, М. Каган, Л. Коган та ін.), її діяльності (Л. Виготський, О. Леонтєв, С. Рубінштейн та ін.), пізнавальної активності особистості (К. Абульханова-Славська, В. Афанасьєв та ін.), самореалізації (І. Кон, А. Петровський, В. Риндак та ін.), особливостей творчого розвитку (А. Лук, В. Моляко, Я. Пономарьов та ін.).

Невирішена раніше частина проблеми. Незважаючи на значну кількість публікацій, в яких розкриваються професійні компетенції фахівця з вищою освітою, питання використання вузівських технологій у розвитку загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери розкрито недостатньо.

Мета статті. У статті розкривається значення вузівських технологій у розвитку загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери.

Виклад основного матеріалу. Вивчення проблеми професійної компетентності фахівців засвідчує, що компетентність поєднує в собі загальнолюдські, професійно значущі цінності, гнучкість професійного мислення, знання, вміння, здатність до самореалізації (Н. Кузьміна, О. Лебедева, Л. Лук'янова, А. Маркова, М. Розов та ін.).

У монографії “Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи” серед ключових компетентностей учнів, визначених українськими науковцями, названо такі: уміння вчитись; соціальна компетентність; загальнокультурна компетентність; здоров'язберігаюча компетентність; компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій; громадянська компетентність; підприємницька компетентність [5, с.168].

Оволодіння ключовими компетенціями є провідним завданням сучасної педагогічної науки і практики. Професійні компетенції – це складові поліструктурного багатofункціонального соціально-психологічного феномена – професійної компетентності.

Дослідник Л. Волик розглядає професійну компетентність педагога як сукупність трьох компонентів: предметно-технологічного, психолого-педагогічного та загальнокультурного [4, с. 25]. Автор вважає, що професійна компетентність педагога включає такі складові:

- предметно-технологічна компетентність – сформованість технологічного знання, мислення, спрямованого на проектування моделей освітньої діяльності та їх практичної реалізації, гнучких технологічних умінь;
- психолого-педагогічна компетентність є відносно самостійною підсистемою в структурі професійної компетентності і містить: освіченість (загально-професійні знання – методики, дидактики, педагогічні технології); уміння (здатність використовувати наявні знання в педагогічній діяльності, в організації взаємодії в освітньому просторі); професійно-значущі якості особистості (рефлексивність, гнучкість, емпатійність, здатність до співпраці тощо);
- загальнокультурна компетентність передбачає сформованість загальної культури особистості [4, с. 25].

У педагогічній науці поки що немає єдиного погляду на види компетентностей, а структуру професійної компетентності вчителя дослідники розглядають як єдність професійно-діяльнісного, комунікативного та особистісного компонентів [2; 6; 9]. Так, Н. Кузьміна до професійно-діяльнісного компонента відносить соціальну компетентність, А. Маркова – соціально-психологічну [7; 9].

Проте, треба пам'ятати, що професійно-педагогічна культура майбутнього фахівця соціономічної сфери як система компетентностей має співвідноситися із загальною класифікацією професійних компетентностей. Саме тому, її структура теж повинна містити професійно-діяльнісний, комунікативний та особистісний компоненти.

Професійно-педагогічна культура майбутнього фахівця соціономічної сфери є системою компетентностей, що за своїм складом й різноманіттям відповідає багатоаспектності його діяльності, складності виконуваних ролей та особливому соціальному завданню пізнання, трансляції й створення культури, підготовці нових поколінь до розв'язання глобальних проблем.

Професійні компетентності майбутнього фахівця соціономічної сфери – це система професійно значущих якостей, знань, умінь і навичок, об'єднаних гуманно ціннісним ставленням до людини, індивідуалізовано творчим підходом до праці, постійною спрямованістю на особистісне й професійне вдосконалення. Сукупність певних компетентностей дозволяє йому виконувати свої професійні функції, успішно адаптуватися до постійно мінливих соціальних і педагогічних умов, досягти досягнення культури та вносити свій внесок у її розвиток.

Дослідниця Л. Буркова базові професійні компетентності для фахівців групи соціономічних професій розкриває через загальний предмет і зміст професійної діяльності, та виокремлює серед них такі: соціально-діагностичну, спрямовану на аналіз та виявлення проблем на мікро-, мезо-, макрорівнях соціальної взаємодії; соціально-моделювальну, спрямовану на розв'язування завдань, змістом яких є моделювання соціальних систем взаємодій у суспільстві; соціально-прогнозувальну, що передбачає прогнозування соціальних процесів у суспільстві та їхніх наслідків; соціально-проектна, вимогою якої є проектування соціального розвитку; соціально-рефлексивну, спрямовану на обґрунтоване осмислення наслідків соціальних процесів та інновацій у суспільстві; соціально-технологічну як вимоги щодо застосування технологій, методів, технік розв'язування професійних завдань [3, с. 18].

Нині особливо необхідна студентам загальнокультурна компетентність, адже відбувається активізація самосвідомості етносів, різних за величиною та інтенсивністю внутрішнього зв'язку, за економічними і соціальними характеристиками, за

мовою і культурою, духовним складом. На думку В. Беніна, загальна культура особистості є основою педагогічної культури [1, с. 174.]

Для того, щоб з'ясувати сутність загальнокультурної компетентності, важливо звернутися до визначення загальної культури як рівня розвитку сутнісних сил людини. Адже загальна культура охоплює етнічні, загальноосвітні, релігійні знання, якими має оволодіти та керуватися у своїй діяльності кожний член суспільства.

У гуманістичній парадигмі освіти центрація на особистість того, хто навчається, організовує його розвиток як суб'єкта діяльності, який уміє взаємодіяти з культурою. Адже одним із аспектів навчально-виховного процесу вищої школи є завдання не нав'язувати молоді, а допомогти їй освоїти нові зразки культурної діяльності, правильно використовуючи відповідні технології, що здатні коригувати цей процес.

У науці є достатній пласт знань, необхідних для постановки і розв'язання цієї проблеми. Розкрити резерви культури і освіти для формування загальнокультурних умінь допомагають висновки філософів і педагогів К. Абульханової-Славської, М. Бахтіна, В. Беніна, В. Біблера, І. Беха, Є. Бондаревської, В. Гриньової, І. Зязюна, В. Кременя, В. Межуєва, А. Мудрика та ін. Такі аспекти, як діяльнісна природа культури, наявність механізму соціально-особистісної спадкоємності культури, іманентна спрямованість її на розвиток індивіда, ресурсна роль для перетворення діяльності людини, мають першочергове значення для педагогічної науки, в тому числі, для розв'язання проблеми формування загальнокультурної компетентності студентів.

“Загальнокультурна компетентність – це професійно значуща інтегративна якість особистості, що поєднує в собі мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та емоційний компоненти, які визначають здатність суб'єкта орієнтуватися у сучасному соціокультурному просторі, забезпечувати доцільну взаємодію з учасниками сучасного виробництва”, – вважає М. Яковлєва [10, с. 259].

Аналіз результатів експериментальної роботи дозволив нам “створити” образ випускника, який володіє загальнокультурною компетентністю:

- освічена особистість, “людина культури”, яка здатна працювати із знаннями, з різними типами мислення, з ідеями різних культур;
- суб'єкт, здатний до самовизначення в світі культури, до відтворення культури в людях, до залучення до історії, пам'ятників літератури і мистецтва, філософії і науки, культурі виробництва і підприємництва;
- громадянин свого регіону, здатний до організації духовно багатого життя кожного з людей (всіх національно-етнічних культур), що населяють цей регіон;
- гуманна особистість, здатна до співпереживання, розуміюча цінність, неповторність і недоторканність кожної людської особистості, життя, що характеризується прагненням до миру, злагоди, умінням проявляти терпимість і доброзичливість до всіх людей, незалежно від раси, національності, віросповідання, статусу в суспільстві, особистісних якостей;
- духовна особистість, виховання якої передбачає піднесення потреб до цінностей життя, краси, праці, прагнення до прекрасного;
- творча особистість, творчість якої виявляється у всіх сферах життєдіяльності, виконанні соціальних ролей;
- вільна особистість, орієнтована на цінності культури, що в ситуації вибору бере відповідальність за результат діяльності на себе;

- практична особистість, цілі якої спрямовані на саморозвиток, орієнтована на культуродоцільні норми і зразки діяльності, яка керується у житті гуманними цілями, готова до самореалізації в умовах свого регіону, міста, села.

Загальнокультурна компетентність стосується культури особистості в усіх її аспектах. Вона вимагає від майбутнього фахівця соціономічної сфери володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності.

На думку С. Литвинової, сформована загальнокультурна компетентність дозволяє особистості:

- аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення етнічної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в сучасному культурному просторі;
- застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
- користуватися рідною та іноземними мовами; доцільно застосовувати мовленнєві навички та норми відповідної мовної культури, символіку, тексти в процесі комунікації;
- застосовувати методи самовиховання, що орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей, для розробки й реалізації стратегій і моделей поведінки та кар'єри;
- опановувати й реалізовувати моделі толерантної поведінки і стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття [8].

Отже, загальнокультурна компетентність майбутнього фахівця соціономічної сфери – це сукупність дій, що характеризують рівень розвитку культури особистості з погляду соціально схвалюваних норм поведінки. Вона сприяє всебічному розвитку студента, позитивним змінам у його поведінці.

Орієнтація вищої освіти на самоактуалізацію й самореалізацію внутрішніх резервів професійного становлення зумовлює виникнення нових діалогових технологій розвитку загальнокультурної компетентності. Застосування їх стає можливим при наповненні структурних етапів заняття новими організаційними формами взаємодії студентів і викладачів. Основними специфічними й традиційними етапами заняття залежно від їхнього призначення є такі:

1. Мотиваційно-стимулюючий. На цьому етапі викладач розкриває мету й професійні можливості використання теорії й (або) технології, а також актуалізує, стабілізує, доповнює індивідуально й соціально значущі мотиви й цілі оволодіння ними. У випадку відсутності в деяких студентів професійно-ціннісних мотивів засвоєння теоретичного або практичного досвіду рекомендується додаткове застосування ситуативних стимулюючих прийомів, пов'язаних з новизною, незвичайністю, алогічністю, парадоксальністю елементів майбутньої діяльності, однак виникаючий у майбутніх фахівців ситуативний інтерес необхідно підтримувати в ході всього заняття повноцінною динамічною адекватною діяльністю.

2. Теоретико-актуалізуючий. На ньому актуалізуються основи виконання майбутніх завдань. Застосування таких змагальних прийомів, як “дуель” підгруп, створення “проспекту білих плям теми”, співставлення “скарбнички порад”, “аукціони” теоретичних знань та ін. істотно активізує пізнавальну діяльність студентів, піднімаючи її до аналітико-порівняльного рівня.

3. Розподільчо-підготовчий. Цей етап пов'язаний з паралельною роботою кожної підгрупи над конкретним завданням. Кожний студент самостійно вибирає зміст діяльності, групу взаємодії. На цьому етапі заняття можна широко

практикувати “мозковий штурм”, “аукціон ідей”, “експертизи”, “скарбнички сумнівів”, “надихаючий тренінг” тощо.

4. Колективно-моделюючий. Він спрямований на презентацію кожною підгрупою виконаного завдання й поповнення банку освітньо-технологічних ідей, тому велика увага приділяється нешаблонним творчим знахідкам, варіаціям елементів, думок і нереалізованих гіпотетичних рішень. Це сприяє розкриттю творчого потенціалу кожного студента.

5. Розподільчо-рефлексивний. На цьому етапі організується аналіз заняття за підгрупами, під час якого оцінюється процес і результат власної діяльності, виділяються перспективні знахідки й досягнення, осмислюються зміст і глибина засвоєння запропонованих способів діяльності, здійснюється корекція самооцінки процесу росту загальнокультурної компетентності. Особливо ефективними є прийоми “компліменти”, “захисник”, “чарівна паличка”, що дають можливість студентам перейти від офіційних до неофіційних поглиблених міжособистісних стосунків взаємної підтримки.

6. Колективно-аналітичний. Призначення й методика застосування аналогічні з попереднім етапом, а відмінність полягає в одночасній фронтальній роботі з усіма підгрупами, у результаті чого зменшується міра деталізації аналізу, отже, акцент зміщується на загальні особливості досягнень і прорахунків, що характерні для усіх підгруп.

Застосування цієї технології дає змогу максимально інтегрувати творчий потенціал викладачів і студентів для забезпечення поступового професійного становлення майбутнього фахівця на основі свідомого індивідуального вибору конфігурації завдань, складу учасників взаємодії, змісту варіативних завдань, способів і форм їхнього виконання, аспекту аналізу результатів.

Ефективним способом організації практичних занять під час вивчення “Загальної педагогіки”, а також інших предметів психолого-педагогічного циклу є тренінг. Тренінг – форма організації взаємодії, що представляє собою систему спеціальних завдань при використанні активних методів групової й індивідуальної роботи. Зміст тренінгових завдань різноманітний: це не тільки вивчення й застосування інформації про внутрішній світ (свій й оточуючий), особистісні прояви, міжособистісні стосунки, сучасні вітчизняні і зарубіжні системи та технології професійної діяльності й спілкування, але й залучення соціально-гуманітарного й предметно-спеціального матеріалу для моделювання змістовного наповнення комунікативної взаємодії майбутніх фахівців зі співробітниками й клієнтами.

Тренінгові заняття проводяться в атмосфері організації гуманних взаємин, за яких студенти орієнтуються на повне адекватне відображення всієї палітри власних актуальних характеристик і відповідних характеристик партнерів по взаємодії, прагнучи до конгруенції й залишаючи один одному право на власну думку. На заняттях студенти мають можливість оцінювати й розвивати свої соціально-професійні вміння в процесі засвоєння системи прибудов й еґо-станів у спілкуванні. Для цього їм пропонуються ситуативні тести, завдання на підготовлену комунікацію, рольові ігри, моделювання ситуацій, мікродискусії, мікротренінги й інші методи активного розвитку загальнокультурної компетентності.

Технології посткомунікативної рефлексії використовуються для ретроспективного аналізу системи спілкування з метою визначення діагностичної основи наступних комунікативних ситуацій. Завдяки ним відтворюється цілісність здійсненого акту спілкування, осмислюються одержані результати й установлюється

міра комунікативного оснащення висунутих завдань, що гарантує актуалізацію мотивів комунікативної поведінки в наступних контактах.

Особливе місце в цій моделі займають технології взаємовідображення, що застосовуються одночасно з кожною вищевказаною групою технологій професійного спілкування, забезпечуючи їхню ефективність. Завдяки їхньому застосуванню у свідомості фахівця й взаємодіючих з ним людей виникають ситуативно-значущі образи суб'єктів спілкування, що сприяють адекватній побудові, сприйняттю й аналізу комунікативної поведінки співрозмовників.

Результативність застосування технології взаємовідображення у системі професійної підготовки майбутнього фахівця соціономічної сфери виявляється у застосуванні студентом засвоєних способів взаємодії й спілкування в системі ділових й особистісних взаємин з оточуючими, а також при адекватній реалізації стратегії й тактики професійної взаємодії під час навчально-виробничої практики.

Технологія занурення студентів у професійну діяльність – це спосіб завчасного доручення їм фрагмента або акту професійної діяльності, для виконання якого необхідна теоретична й технологічна підготовка за умови, що її освоєння можливо в пошуковій навчально-пізнавальній й імітаційно-моделюючій діяльності, а застосування – у майбутній реальній виробничо-практичній діяльності. Ця технологія використовується у період безперервної навчально-виробничої практики. Виробнича практика є системоутворюючим чинником усієї підготовки до майбутньої діяльності, тому вона є вирішальною умовою професійного становлення фахівця.

Безперервна навчально-виробнича практика, організована на молодших курсах, забезпечує насичене занурення студентів у професійну діяльність, для виконання якої необхідна теоретична і технологічна підготовка. Вона сприяє встановленню й розвитку у майбутніх фахівців соціономічної сфери різноманітних ділових стосунків з різними суб'єктами виробничого процесу: з вихованцями або клієнтами, зі своїми однокурсниками й колегами – професіоналами, методистами тощо (причому останній варіант взаємодії обслуговує оптимальний перебіг перших двох варіантів).

Висновки дослідження. Ці технології є складовою частиною освітньої підсистеми становлення й розвитку професійно-педагогічної культури майбутнього фахівця соціономічної сфери, а саме її складової – загальнокультурної компетентності. Вони сприяють створенню професійно-ціннісної бази оволодіння професією, поступовому становленню теоретичної й практичної готовності студента і дають можливість у майбутньому здійснювати професійну діяльність.

1. Бенин В. Л. Теоретико-методологические основы формирования и развития педагогической культуры: дисс. ... доктора пед. наук: 13.00.01 / Бенин Владислав Львович. – Екатеринбург, 1996. – 274 с.
2. Бурдынская С. П. Формирование профессионально-педагогической компетентности студентов колледжа в процессе изучения художественной литературы (на англоязычном материале): автореф. дисс. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / С.П.Бурдынская. – СПб., 2006. – 19 с.
3. Буркова Л. В. Теоретико-методологічні засади застосування інноваційних технологій у підготовці фахівців соціономічних професій у вищій школі: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 / Л. В. Буркова. – К., 2011. - 43 с.
4. Волик Л. Анімаційна компетентність як показник теоретичної та практичної готовності майбутніх педагогів до анімаційної діяльності [Текст] / Л. Волик // Педагогіка і психологія професійної освіти. Науково-методичний журнал. – 2009. – № 4. – С. 124–132.
5. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: [Бібліотека з освітньої політики] / [Під заг. ред. О. В. Овчарук.]. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 112 с.

6. Кузьменко О. А. Соціальне становлення особистості в умовах відкритої соціально-педагогічної системи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О.А. Кузьменко – К., 1998. – 184 с. + дод.
7. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М.: Высш. шк., 1990. – 119 с.
8. Литвинова С. Г. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКК) вчителів-предметників / С. Г. Литвинова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em5/content/08lsgtso.htm>
9. Маркова А. К. Психологические критерии и ступени профессиональности учителя [Текст] / А. К. Маркова. // Педагогика. – 1995. – № 6. – С. 56–63.
10. Яковлева М. Л. Експериментальне дослідження формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю [Текст] / М. Л. Яковлева // Зб. наук. праць; Серія: Педагогіка і психологія. – Випуск 30. [Редколег.: В. І. Шахов (голова) та ін.]. – Вінниця: ТОВ фірма “Планер”, 2010. – 475 с.

The current situation encourages the specialists in socioeconomic sphere (teachers, psychologists, managers, lawyers) to move from adaptive activities oriented to the present day to the creative ones oriented to the future. Technologies of higher education institutions are a component part in an educational subsystem of forming and developing the future specialist's general cultural competence. They promote the initial creation of the professional background for the skills development, gradual formation of the theoretical and practical readiness and the possibility to carry out professional activities. Our article is dedicated to the peculiarities of using technologies of the development of the future specialist's general cultural competence in sociology field as a component part of the professional pedagogical culture.

Key words: *technologies, general cultural competence, a specialist in sociology field.*

УДК 371.13 : 376
ББК 74.1р

Наталія Курста

ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ДОШКІЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті висвітлено окремі аспекти підготовки спеціалістів дошкільного профілю до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах сучасних ДНЗ. Основну увагу приділено визначенню ключових питань у роботі з дітьми з особливостями розвитку. Виокремлено компоненти готовності майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзії.

Ключові слова: *професійна підготовка, вихователь, діти з особливими освітніми потребами, компоненти готовності.*

Постановка проблеми. В умовах сучасного розвитку національної спеціальної освіти в Україні активізується пошук способів і засобів удосконалення професійно-педагогічної підготовки педагогів до роботи з дітьми, що мають особливості психофізичного розвитку. Відсоток дітей зазначеної категорії останнім часом, на жаль, постійно збільшується. В Івано-Франківській області налічується більше 3500 дітей з особливостями психофізичного розвитку, із яких 2237 навчаються у загальноосвітніх закладах [3]. Спостерігається зростання кількості соматичних і неврологічних порушень. За різними даними до закінчення навчання в загальноосвітній школі лише 10% дітей можуть вважатися повністю здоровими. У даній ситуації використання реабілітаційних та корекційних технологій стає необхідною умовою діяльності не лише у спеціальних, а й у загальноосвітніх навчальних закладах. Констатуємо, що традиційної вузівської загальнопедагогічної